

Ligeti Csák úrnak

Kedves Csak,

Atneztem az újonnan megjelent makrogazdasági kiadványt. Ugy velem, hogy ebben a korábbiakhoz képest számos pozitív változás figyelhető meg. Engem mostanában - mint aki a Hivatal tevékenységét hosszú távon és jelenleg kívülről figyeli - elsősorban azok a változások, vagy változatlanágok foglalkoztatnak, amelyek azzal kapcsolatosak, hogy a statisztikai tematizálás mennyire alkalmas arra, hogy a magyar állampolgárok reális képet kapjanak az ország helyzetéről.

Ugy velem, hogy a Hivatal jelenlegi fő fejlesztési feladata immár nem a számgyár muszáj tokeletesítése, hanem az lenne, hogy végre képes legyen megfogalmazni és kimondani az állampolgárok, a tisztességes értelmiség és azon - nem akarnok - felhasználók számára a legfontosabb tényezőket, folyamatokat feltárni, akik nem ideológiák vagy párterdek foglyaként kívánják az országot irányítani, hanem a lehetőségek keretei között azt kívánják tenni, amit kell.

Ebből a szempontból például örömteli, hogy a GDP mellett más mutató, a GNI is megjelenik, bár például a GDP és a GNI a tizeket igen jelentősen meghaladó különbségetnek elemzésére alighanem a szükségesnél kevesebb figyelmet fordítottak. Vagy, jó, hogy a szolgáltatás-külkereskedelem bontásban is megjelenik, azonban további magyarázat kellene ahhoz, hogy az olvasó számára a számok tartalma értelmezhető legyen: pl. milyen egyéb üzleti szolgáltatásokat és ki vásárolt 2006-ban 727 milliárd forint értékben. Aztán immár szó esik a multik szerepéről, de ideje lenne a külkereskedelmi mérleg multi/nem multi megbontásának, és a külkereskedelmi mérlegen kívül egy, a multikat nem tartalmazó külkereskedelmi mérleg rendszeres elkészítésének és közzétételének.

Számos más, ezeknél jóval lenyegesebb, észrevetelt is lehetne tenni, azonban most csak egyet tennek. Az új jellegű kiadvány - eloszava szerint - "...a tárgyról szóló áttekintést beilleszti az ezredforduló óta eltelt idő alatt bekövetkezett változások sorába."

A KSH-nak törvényi kötelezettsége, hogy az állampolgárokat tájékoztassa a az ország gazdaságának legfontosabb folyamatairól.

Mint a Hivatal tájékoztatási gyakorlatát érdemben befolyásolni képes szakértőnek, és egy új fajta kiadvány mentorának, arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy az ezredforduló a társadalom és a gazdaság élete szempontjából mesterseges határ, így - nem unnepi jellegű - elemzések határpontjaként nem érdemes ezt választani. Most éppen nincs is okunk unnepelni. A folyamatok nem feltétlenül a kerek években indulnak és nem ott fejeződnek be, ha befejeződnek. Más kérdés, hogy a kiadvány idosorainak határpontjai - bár például haztartási adatok biztosan rendelkezésre álltak volna az egész időszakra - sok esetben nem is esnek egybe ezzel.

Az a határozott véleményem, hogy a makrogazdaságban a folyamatokat vagy külső, vagy belső események indítják meg. Érdemes volt tehát a vietnami háború, az olajárrobbanás stb. által kiváltott folyamatokat elemezni. Az ország életét, gazdaságát legnagyobb mértékben belülről viszont a négy évenként újralasztott kormányzat intézkedései, politikája befolyásolják.

A KSH tájékoztatási gyakorlatában tehát szakítani kellene a vizsgált időszakok ötletszerű megválasztásával, vagy a semmit nem jelentő kerek idoszakok elemzésével, pláne az idoszakok es bazisevek manipulatív jellegű megválasztásával, mint azt legutóbb a rendszerváltás óta eltelt időszakot bemutató katasztrofális gyenge és ostobán célzatos kiadványban elvezhettük, hanem át kellene térnie a négyéves, célszerűen az előző (egy-két) négyéves ciklus+a folyamatban lévő ciklus idoszakainak elemzésére, a politikák-->következmények szemléletű tárgyilagos folyamatleírásokra, ami az Egyesült Államokban például nem lenne újdonság. Ez természetesen nem lehet akadály más - célszerű - idoszakok elemzésének.

A KSH napi partpolitikától való függetlensége nem jelentheti azt, hogy a statisztikát a Hivatal úgy tematizálja, az elemzési idoszakokat úgy választja meg, a mutatókat olyan szintre és úgy aggregálja, hogy az állampolgár érdemben ne tájékozódhasson és ne ítélhesse meg az egyes kormányzatok teljesítményét, hiába jók az egyes számok. A korábbi rendszerben is - helyesen - számos elemzés

kötődött a tervidőszakokhoz, amelyek az akkori politikai élet ciklusai voltak. Az állampolgárok csak akkor tudnak elni demokratikus jogaikkal, ha világos képet kapnak arról, hogy egy-egy kormány gazdaságpolitikája és egyéb intézkedései milyen hatással voltak - például a makrogazdaságra a mai politikai ciklusokon belül.

Természetesen, többek között a politikai rendszer jellegéből következően is, ennek számos akadálya is van. Az évközepe kormányváltás, a költségvetés tervezési és végrehajtási rendszere kitűnő lehetőséget ad a kormányoknak a manipulációra, amelyek ezzel bátran elnek is, mégis, a Hivatalnak törekednie kellene arra, hogy elemzéseiben szigorúan objektíven elemezze, feltárja és bemutassa az ország az egyes kormányok működési ideje alatti életét, ezen belül a kormány intézkedéseit és azok következményeit.

További eredményes munkát kíván ebben az irányban

Dienes István